

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРИЧНИЙ І КОМПАРАТИВНИЙ ДИСКУРС РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Ваховський Л. Ц. Індукція і дедукція як пізнавальні процедури в дослідженнях з історії освіти і педагогічної думки	12
Гончарова О. М. Освітні програми у сфері туризму французьких закладів вищої освіти	15
Горєлова М. А. Провідні технології організації навчання студентів у США	19
Докучаєва В. В. Інжиніринг як інструмент дослідження в галузі освіти	23
Друганова О. М., Гусенко К. В. Актуальність ідей К. Д. Ушинського в парадигмі сучасної української школи	27
Зарудна І. А. Суть терміну «компетентність» у законодавстві про освіту України та Європейського Союзу	30
Zaťko Jozef Development of Cooperation between Educational Institutions in the European Union as a Network Activity	33
Золотухіна С. Т. Наскрізне виховання як складова педагогічного процесу в історичному дискурсі	36
Кабусь Н. Д., Мартинюк І. М., Погребняк Т. Д. Зарубіжний досвід надання соціально-психологічної допомоги військовослужбовцям та цивільному населенню в зоні збройних конфліктів	40
Костенко О. В. Метод кодування за Grounded Theory Methodology в процесі проєктування дослідницького дизайну історико-педагогічного дослідження	44
Madsen S. S., Krasin S., Krasina H., Khodykina Y. Cross-Sectional Studies of Ukrainian and Norwegian Pre-Service Early Childhood Education Teachers' Digital Practices	47
Магілін О. В. Система закладів військової освіти Латвії	55
Marchenko O., Varannyk M., Zhovtonizhko I. Peculiarities of Teaching the Fundamentals of Comparative Pedagogy to Graduates of the Scientific Degree “Doctor of Philosophy” in the Specialty of “Educational, Pedagogical Sciences”	59

- реалізація цінностей взаємодопомоги, переваги над собою, доброзичливості;
- проведення індивідуальних коуч-сесій;
- пропозиції про стажування та роботу у Франції і за кордоном [1].

Отже, підготовка фахівців у сфері туризму у Франції реалізується відповідно до практико-орієнтованих освітніх програм, які пропонують широкий спектр навчальних предметів та оволодіння фаховими і загальними компетентностями.

Список використаних джерел

1. Bachelor management hôtelier et restauration. Programme. URL : <https://www.ferrandi-paris.fr/management-hotelier/bachelor-management-hotelier-et-restauration#programme>.
2. École Supérieure de Tourisme. URL : <https://www.efht.fr/>.
3. Fiche formation BTS tourisme. *Journal officiel* : Ministère de l'Enseignement supérieur, 2019. 5 p.

ПРОВІДНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У США

Горелова М. А.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті проаналізовано провідні технології організації навчання студентів у вищій школі США. З'ясовано, що до зазначених технологій належать інформаційно-комунікаційні технології та технології дистанційного навчання. Установлено, що при організації дистанційної освіти широке використання набули такі технології навчання, як: кейс-технологія, TV-технологія, мережева технологія.

Ключові слова: *технології, дистанційна освіта, навчання, студенти, США.*

The leading technologies of organization of teaching students in the USA higher education have been analysed. The study has revealed that these technologies include information and communication technologies and technologies of distance learning. It has been established that case technology, TV technology and network technology are widely used for the organization of distance education.

Key words: *technologies, distance education, teaching, students, the USA.*

Наприкінці ХХ століття у США почали застосовуватися новітні технології організації навчання студентів, котрі стали активно розвиватися. До зазначених

технологій, насамперед, належать інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та технології дистанційного навчання, які дають можливість молоді здобувати освіту без відриву від основного місця роботи.

На сьогоднішній день існує офіційне визначення фахівцями термінів «відкритого навчання» та «дистанційного навчання». Стосовно відмінностей між цими поняттями наголосимо, що дистанційне навчання з'явилося історично першим у 80-х рр. ХХ століття. Зазначений термін об'єднує два поняття – дистанційної освіти та дистанційного практичного навчання. Говорячи про відкрите навчання, маємо на увазі його ресурсне забезпечення. Отже, засоби відкритого та дистанційного навчання є різними.

Хоча відкрите й дистанційне навчання є різними поняттями, відмінність між ними визначити важко, тому що до освітнього процесу залучаються все нові методи навчання, котрі включають основні характеристики одного та іншого.

Взагалі, під поняттям «навчання» можна вважати формальну чи неформальну, практичну або теоретичну складову поведінки особистості, групи людей на підставі засвоєння знань, набуття навичок та вмінь, ціннісних характеристик і ставлення [4].

Із метою визначення суті поняття «дистанційна освіта» в американських джерелах застосовуються такі синоніми, як: електронне навчання, електронне викладання, електронна освіта, дистанційна освіта, дистанційне навчання, дистанційне викладання, віртуальне навчання, відкрите навчання тощо.

ХХІ століттю, у цілому, притаманний швидкий розвиток електроніки та комп'ютерних інформаційних технологій. На сьогоднішній день до основних засобів електронного навчання студентів у США належать тексти, різноманітні ілюстративні матеріали, звуковий супровід, анімації та відео-матеріали, котрі більш ефективно впливають на людину, більш швидко сприймаються.

Серед засобів електронного навчання велику роль відіграє анімація, котра сприяє наочному опису необхідних процесів, кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу.

Взагалі, дистанційне навчання використовується в освітньому процесі, коли студент знаходиться далеко за межами закладу вищої освіти та спілкується з викладачем за моделлю, яка характерна для заочної форми навчання, й виступає технологією, в основу якої покладені принципи відкритого навчання, активно користується комп'ютерними навчальними програмами різного призначення.

Необхідно звернути увагу на те, що в основу дистанційного навчання покладено цілеспрямовану та контрольовану інтенсивну самотійну роботу студентів, які мають можливість навчатися в зручному місці, за власним розкладом, користуватися комплектом спеціальних засобів навчання та спілкуватися з викладачами за допомогою засобів теле- та відео-комунікації.

Сьогодні в США існує велика кількість моделей організації освітнього процесу за дистанційною формою навчання. Кожна з цих моделей має як певні переваги, так і недоліки, вимоги щодо забезпечення рівня знань і вмінь студентської молоді [3].

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить про те, що модель у системі дистанційного навчання має такі особливості, як-от:

- активізація діяльності студента;
- глобалізація освітнього процесу.

Фахівці стверджують, що дистанційна освіта, котра має місце у практиці провідних країн світу, побудована на шести моделях, котрі використовують як традиційні, так і нові інформаційні технології (телебачення, відеозаписи, друковані джерела, комп'ютерні телекомунікації тощо). До таких моделей освіти належать:

- освіта за типом екстернату;
- навчання в університеті;
- освіта, в основу якої покладено співробітництво кількох освітніх закладів;
- навчання у спеціалізованих закладах освіти;
- автономне навчання, яке проводиться за допомогою теле- та радіопрограм, а також з використанням додаткових друкарських матеріалів;
- інтегроване навчання, в основу якого покладено мультимедійні програми.

Як засвідчує проведене дослідження, під час організації дистанційної освіти передбачається використання таких технологій навчання, як: кейс-технології, TV-технології, мережеві технології.

Кейс-технологія передбачає угруповання навчально-методичних матеріалів у спеціальний набір (від англ. кейс – портфель, ситуація), який передається студентам для самостійного опанування (з консультаціями тьюторів). Кожен кейс являє собою завершений програмно-методичний комплекс, в якому всі елементи (матеріали для теоретичного засвоєння, практичні напрацювання, тести, додаткові та довідникові дані) пов'язані між собою. Загальновідомими є факт, що метод кейсів було вперше використано в 1921 році в Гарвардській школі бізнесу. А широке використання зазначений метод отримав уже на початку 50-х років ХХ століття [2].

Реалізація кейс-технологій не виключає використання як підручників, навчальних посібників, так і інших навчально-методичних матеріалів.

TV-технології також широко використовуються при дистанційному навчанні. В їх основу покладено телевізійне мовлення та реалізуються вони як інтерактивне телебачення, відеоконференція та використання телевізійних лекцій [1].

У мережевих технологіях вибір навчального курсу студентами, заняття з ними, виконання контрольних завдань, перевірка їх, складання заліків і підсумкових іспитів та інші види діяльності здійснюються через широке залучення комп'ютерної мережі. До числа мережевих технологій належать: Інтернет-, веб-, поштові, інтерактивні й інші технології.

До технологій навчання студентів у вищій школі США належать і різноманітні засоби інтерактивного зв'язку викладачів та студентів, які дають

можливість студентам не тільки чути, а й бачити викладачів, а викладачам – активно і швидко реагувати на питання, які ставлять студенти.

Реалізацією технологій навчання студентів у США займаються тьютори, координатори, модератори та інші організатори освітнього процесу.

Зокрема, тьютор повинен мати:

- певні якості викладача – вміти проводити вступні та заключні заняття, допомагати студентам у професійному самовизначенні, забезпечувати дієве використання навчально-методичного інструментарію;

- певні якості консультанта – вміти координувати пізнавальний процес студентів, проводити консультаційні та комунікативні заняття, консультувати студентів із різних питань курсу, який вивчається;

- певні якості менеджера – вміти здійснювати набір та формування груп, складати графік організації освітнього процесу, контролювати його виконання студентами [2].

Взагалі комп'ютерний зв'язок передбачає сукупне використання комп'ютерів та телекомунікаційних мереж і включає:

- електронну пошту, котра надає можливість передавати інформацію в поштові скриньки учасників освітнього процесу;

- телеконференцію, яка дає можливість передавати інформацію всім студентам одночасно;

- доступ до певних інформаційних джерел – бібліотечних ресурсів, баз серверів тощо.

Отже, до провідних технологій організації навчання студентів у вищій школі США належать інформаційно-комунікаційні технології та технології дистанційного навчання. При організації дистанційної освіти широке використання набули такі технології навчання, як: кейс-технологія, TV-технологія, мережева технологія.

Список використаних джерел

1. Алексєєв О. М. Дистанційні технології у змішаному навчанні студентів машинобудівних спеціальностей. *Педагогіка освіта: теорія і практика*. 2013. Вип. 14. С. 14–18.

2. Кушерець В. І., Зуєва В. І. Концептуальні засади дистанційної освіти українців зарубіжжя. Київ : Знання України, 2003. 166 с.

3. Мелешкова Л. І. Дистанційне навчання. *Професійна освіта: теорія і практика*. 2006. №1–2. С. 152–157.

4. Муқан Н. В. Професійний розвиток американських, британських та канадських педагогів: форми, методи, моделі : навч. посіб. Львів : Растр-7, 2008. 64 с.